

Jägarnas födelsedag

Kuratorskifte på Nylands Nation, fest och glam, tal och skålar, nachspiel på klubben. Första skålen gick till jägarna, de drygt 2 000 unga män som i början av första världskriget i hemlighet begav sig till Tyskland för att utbilda sig till frihetskämpar.

Skålen höjdes aningen i förväg. Den rätta födelsedagen är nämligen i dag då det har förflutit precis 100 år sedan tanken om jägarrörelsen för första gången uttrycktes på nyländska studentavdelningen vid Helsingfors universitet.

I likhet med andra stormakter försökte det ryska kejsardömet hålla ihop sitt imperium genom diverse integrationsåtgärder. Detta väckte självfallet irritation i Finland och efter att världskriget hade brutit ut började en del finländare hoppas att Tyskland skulle utgå som segrare.

Till denna kätterska inställning bidrog väsentligen att finska medborgare var befriade från värnplikt i ryska armén. Och eftersom nylänningarna hörde till de mest separatistiskt sinnade studenterna vid universitetet uppstod bland dem en önskan att göra något mera handgripligt för att påskynda Finlands frigörelse från Ryssland.

Motsvarande tankar uppstod också i andra studentkretsar. Men de byggde på idén att Sverige skulle gå med i kriget på Tysklands sida och därför kunde vara intresserat av att hjälpa Finland. Nylänningarna närde också sådana förhoppningar men i slutet av oktober 1914 började de se en militär utbildning i Tyskland som ett möjligt alternativ.

Kvällen den 27 oktober 1914 samlades nylänningarna till tisdagsmöte i nationshuset på Kaserngatan. Andan var nu mer tysksinnad än någonsin, "Die Wacht am Rhein" och "Deutschland, Deutschland über alles" skallade i Vikingasalen trots risken att någon skulle skvallra om detta till polismyndigheterna.

Efter mötet fortsatte kannstöperiet i två kottier och utmynnade i tanken att sända studenter till Tyskland för militär utbildning. Så kom också att ske och efter att jägarna hade återvänt till Finland vårvintern 1918 för att delta i kriget på den vita sidan fick de snabbt axla rollen som den unga republikens frihetshjältar.

Så länge kejsardömet existerade såg visserligen många fosterländskt sinnad landsman jägarvärvningen som ett barnsligt eller rent av landsförrädiskt äventyr. Efter 1918 års krig utsattes den förlorande sidan för summariska rättegångar och avrättningar som bidrog till att många inom arbetarrörelsen har sett jägarna snarast som bödlar. Även inom den svenskspråkiga kulturkretsen har meningarna växlat från begeistrad dyrkan till kritiska invändningar om jägarnas reella inflytande på händelserna åren 1917–1918.

Denna osämja är ett sunt tecken på att vi lever i ett demokratiskt samhälle med tolerans för olika tolkningar om det förflutna. Faktum är hur som helst att tanken bakom jägarrörelsen uppstod i det Nyländska nationshuset. Därför avtäckes nationen en plakett till minnet av denna frihetstanke vid sin huvudingång i dag klockan 17.

Henrik Meinander, HBL 27.10.2014